

Любі друзі! Багато народів захоплюються героїзмом і мужністю українського народу. Тож, ми вже зараз повинні працювати для відбудови, щоб і надалі прославляти нашу неймовірну Батьківщину.

Знання - це наша сила!

Коли лунає сирена-направляйтесь в укриття! Бережіть себе!

Шановні учні! Нагадую, що на виконанні вами завдання чекає моя електронна пошта: kvasha.n.v@gmail.com або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200,

але не пізніше 20:00

Урок № 3

Дата: 25.09.2023

Тема: Міжнаціональні конфлікти в умовах війни. Людина на фронті і в тилу

Мета: охарактеризувати міжнаціональні конфлікти в умовах війни. Та повсякденне життя на фронті і в тилу; розвивати аналітичне мислення, навички, здібності пам'ять; виховувати інтерес до історичного минулого.

Хід уроку:

Перша світова війна змінила світ і самих людей, ставлення до базових людських цінностей. Війна змінила звички і вдачу людей, зробила їх терплячішими до насильницьких державних форм і посіяла зерна майбутніх національних конфліктів. Війна знецінила людське життя в масовій свідомості жителів планети, сприяла зростанню жорстокості в душах людей.

Чимало європейців відразу після початку війни вітали її. Площі Берліна й Відня, Лондона й Парижа були заповнені натовпами людей, які співали патріотичні пісні та проголошували воявничі гасла проти країн-супротивників. На ешелонах з військовими, які вирушали на фронт, майоріли написи «Поснідаємо в Парижі» або «Відсвяткуємо Різдво в Берліні». Здавалося, суспільства всіх європейських країн були охоплені воєнною ейфорією.

У ході війни все більше людей почали усвідомлювати зло світової воєнної катастрофи. Особливо чітко її жахіття сприймали солдати воюючих армій.

Війна змінювала долі, звички, характер людей і змінювала самих людей. Глобальний характер війни залучав до неї вихідців з усіх кінців світу.

Трагедією українського народу стало те, що його представники опинились по різні боки фронту. Українці воювали у складі і російських, і австро-угорських військ — це були солдати сформованого на Галичині легіону Українських січових стрільців.

25 вересня 1914 р. вони захищали Ужоцький перевал, який атакували кубанські козаки. Військова звитяга, виконання обов'язку неодноразово закріпили за ними визнання «найкращого підрозділу австро-угорської армії». Війна знекровила лави січовиків. Залишки полку відвели на Волинь. Тут частина колишніх воїнів зайнялася освітянською справою.

Перша світова війна змінила статус жінки в суспільстві. В усіх країнах — учасницях війни жінки замінили чоловіків, які пішли на фронт. Тягар важкої роботи на підприємствах, що виробляли воєнну та мирну продукцію, ліг на плечі жінок. Але значно ширше, ніж у довоєнні роки, використання на підприємствах праці жінок (а також підлітків та дітей) пояснюється, з одного боку, зростанням попиту на робочу силу, а з іншого — тим, що жіноча та дитяча праця були дешевшими.

З початком війни безліч жінок, у тому числі з багатих й аристократичних родин, працювали сестрами милосердя.

Спростувавши уявлення про слабку стать, жінки освоювали професію вантажників. З'явилися жінки — кондуктори автобуса, жінки-візники. Англійських поліцейських, що пішли на фронт, замінювали їх бойові подруга. Жінок почали приймати й на військову службу. Щоправда, вони служили, головним чином, у різних допоміжних частинах як медичний і технічний персонал.

У росії після Лютневої революції 1917 р. був сформований «жіночий ударний батальйон смерті». Такі зміни ролі жінки в суспільстві не могли не позначитись на піднесенні жіночого руху. Жінки вимагали рівних прав із чоловіками в родині, на виробництві, у суспільстві в цілому. Жіночий рух посилювався в країнах Європи та Північної Америки.

У Німеччині в результаті листопадової революції 1918—1919 рр. жінки отримали виборче право.

У ході війни проявилася вирішальна роль економіки та техніки, залежність перебігу війни від тилу країни. Під час воєнних дій застосовувалися як удосконалені, так і нові види зброї. Це міномети, гранатомети, реактивні снаряди, ручні гранати, вогнемети, автомати, зенітні та протитанкові гармати, танки; бурхливо розвивалися літаки й підводні човни, випуск яких постійно зростає.

Війна на морі зводилась до питання про те, чи зуміє Німеччина успішно протистояти у двобої з Англією, яка мала традиційну перевагу на морях. Перебазувавши флот до Скапа-Флоу на початку війни і встановивши тим самим контроль над Північним морем, англійці, остерігаючись мін, торпед і розуміючи важкопрístupність берегів Німеччини, вибрали стратегію тривалої блокади. У 1914 р. флоти Німеччини й Англії зустрілись лише в кількох битвах.

У відкритому морі перемагали британські кораблі. У війні проти торговельних суден успіх був на боці Німеччини, яка використовувала для цих цілей крейсери й підводні човни.

7 травня 1915 р. величезний лайнер «Лузитанія», здійснюючи рейс із Нью-Йорка в Ліверпуль, був затоплений у результаті торпедної атаки німецького підводного човна неподалік від ірландського узбережжя. Пароплав швидко затонув, а за ним поринули назавжди в холодні води океану близько 1 200 осіб — майже три чверті всіх, хто перебував на борту.

Ця катастрофа значно вплинула на перегляд оголошеної президентом США В. Вільсоном політики суворого нейтралітету, і з цього часу вступ США у війну став потенційно можливим.

На кінець 1915 р. загальна кількість англійських торговельних суден, затоплених німецькими підводними човнами, перевищила 250.

Ютландська битва між англійськими й німецькими флотами 31 травня — 1 червня 1916 р. призвела до великих втрат з обох боків, але вона мало що змінила. Німеччині довелося знову повернутись до підводної війни. Проте її ефективність ставала все меншою, особливо після вступу у війну США.

Урок № 4

Дата: 25.09.2023

Тема: Економічні та політичні кризи в російській імперії та Австро-Угорщині, російська революція 1917 р.

Мета: охарактеризувати економічні та політичні кризи в російській імперії та Австро-Угорщині, російську революція 1917 р.; розвивати аналітичне мислення, навички, здібності пам'ять; виховувати інтерес до історичного минулого.

Хід уроку:

Після жовтневого перевороту 1917 р. більшовики однією з перших постанов прийняли Декрет про мир, який відображував їхні наміри вийти з світової війни за будь-яку ціну. Уже наприкінці року советнартом розпочав безпрецедентні сепаратні переговори з Німеччиною.

Мирний договір між советською росією й Німеччиною був укладений 3 березня 1918 р. в Бресті. Згідно з документом, советська росія визнавала за Німеччиною територію Прибалтики, Польщі, частково Білорусі. Вона зобов'язувалась відмовитись від претензій на Фінляндію, передати Туреччині Карс, Батум, Ардаган, укласти мир з Українською Центральною Радою, роззброїти флот, відновити старий торговельний договір з Німеччиною, а також виплатити їй репарації в розмірі 6 млрд марок. Таким чином, советська росія втрачала територію за розміром 800 тис. кв. км, на якій проживало 26 % населення.

6 квітня 1917 р. США офіційно оголосили війну Німеччині. Безпосередніми причинами зміни політики адміністрації Вільсона щодо Німеччини стало відновлення нею в кінці січня 1916 р. підводної війни, як проти нейтральних, так і союзницьких суден, а також викриття спроби німців переконати Мексику розпочати війну проти США.

Тим часом у Європі навесні 1917 р. союзники по Антанті розпочали запланований великомасштабний наступ. У районі Реймса французькі частини зустріли колючий дріт і зливу кулеметного вогню, і до травня, зазнавши тяжких втрат, просунулись усього на 4 милі. Улітку 1917 р. англійські війська провели успішний наступ у Фландрії, а під Іпром їхні зусилля не мали успіху.

Восени 1917 р. німецькі війська захопили Ригу, зустрівши слабкий опір з боку деморалізованої російської армії. У листопаді 1917 р. англійці окупували Німецьку Східну Африку. Цієї ж осені у Франції розпочали бойові дії американські війська, що прибували до Європи.

У березні 1918 р. німецькі війська здійснили відчайдушну спробу прорвати оборону союзників у районі річки Соммі. Використавши Брестський мир з радянською Росією, Німеччина перекинула на Захід значні сили. Але баланс сил змінювався на користь Антанти: американські війська все в більшій кількості продовжували прибувати у Францію.

У квітні генерал Людендорф розпочав наступ у Фландрії, на Балтиці було затоплено сім англійських підводних човнів, велика битва розгорнулась на Марні. Німецькі війська здійснювали обстріл столиці Франції з величезних гармат, названих «Великими Бертами». У липні вони завдали ще одного, останнього удару в тому ж напрямку, але безрезультатно.

8 серпня 1917 р. французькі війська під командуванням маршала Ф. Фоша розпочали наступ, щоб послабити німецький натиск на Ам'єн. У цьому бою були розгромлені 16 німецьких дивізій.

У вересні 1917 р. союзні війська Антанти підійшли до Сен-Кантену. Ця операція союзників була найвдалішою за весь час війни на Західному фронті.

Осінь 1918 р. принесла серйозні геополітичні зміни. Центральний блок розпався. 29 вересня 1918 р. з країнами Антанти підписала перемир'я Болгарія, 30 жовтня — Туреччина, 3 листопада — Австро-Угорщина.

На цей час монархія Габсбургів припинила своє існування. 5 жовтня попросила про перемир'я Німеччина. Проте Антанта барилася задовольняти її прохання, сподіваючись довершити воєнний розгром основного противника. Лише після того, як у Німеччині спалахнула революція й 9 листопада 1918 р. кайзера Вільгельма II було скинуто, союзники почали поспішати.

Рано-вранці 11 листопада 1918 р. в салоні-вагоні штабного потягу головнокомандувача військ Антанти маршала Ф. Фоша, неподалік від станції Ретонд у Комп'єнському лісі, представники збройних сил Німеччини підписали угоду про перемир'я.

Згідно з її умовами Німеччина повинна була залишити всі загарбані нею території на Заході й відвести війська за Рейн. Зі Східної Європи німецька армія мала вийти після прибуття туди військ Антанти. Усі військовополонені та військове майно переходили до рук союзників.

Війна завершилась поразкою країн Центрального блоку. Об 11-й годині того ж дня в Парижі прогримів 101 залп артилерійського салюту, який сповістив про закінчення Першої світової війни.

Перша світова війна залишила глибокий слід в історії, спричинила продовження старих та зародження нових міжнародних конфліктів, а її наслідки призвели до сповзання світу до ще більшої катастрофи Другої світової війни. Через це ряд істориків назвали період 1914—1945 рр. «Тридцятирічною війною XX століття».

Питання для самоперевірки:

1. Які технічні винаходи людства були використані військовими в Першій світовій війні?
2. Назвіть основні умови Комп'єнського перемир'я.

Домашнє завдання: дати відповіді на питання для самоперевірки, законспектувати матеріал з теми

Рекомендована література: підручник по Всесвітній історії (рівень стандарту). 10 клас. Гісем О. В.; Всесвітня історія. Рівень стандарту. 10 клас. Полянський П. Б.; Всесвітня історія. Рівень стандарту. 10 клас. Щупак І. Я.; Всесвітня історія. Рівень стандарту. 10 клас. Ладиченко Т. В.

Шановні учні! Нагадую, що на виконанні вами завдання чекає моя електронна пошта:

kvasha.n.v@gmail.com або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200,

але не пізніше 20:00